

Ki, mit csinált nagypénteken?

Időpont: Nagypéntek, 1959. március 27. [Helyszín: Győr-Öregtemplom]

Alapige: János 19:14-30.

Vala pedig a husvét péntekje; és mintegy hat óra. És monda a zsidóknak: Ímhol a ti királyotok! Azok pedig kiáltoznak vala: Vidd el, vidd el, feszítsd meg őt! Mondá nekik Pilátus: A ti királyotokat feszítsem meg? Felelének a papifejedelmek: Nem királyunk van, hanem császáruk! Akkor azért nekik adá őt, hogy megfeszíttessék. Átvevék azért Jézust és elvivék. És emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett Koponya helyére, a melyet héberül Golgothának hívnak: A hol megfeszíték őt, és ő vele más kettőt, egyfelől, és másfelől, középen pedig Jézust. Pilátus pedig címet is íra, és feltevé a keresztfára. Ez vala pedig az írás: A NÁZÁRETI JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA. Sokan olvasák azért e címet a zsidók közül; mivelhogy közel vala a városhoz az a hely, a hol Jézus megfeszítetett vala: és héberül, görögül és latinul vala az írva. Mondának azért Pilátusnak a zsidók papifejedelmei: Ne írd: A zsidók királya; hanem hogy ő mondotta: A zsidók királya vagyok. Felele Pilátus: A mit megírtam, megírtam. A vitézek azért, mikor megfeszíteték Jézust, vevék az ő ruháit, és négy részre oszták, egy részt mindenik vitéznek, és a köntösét. A köntös pedig varrástalan vala, felülről mindvégig szövött. Mondának azért egymásnak: Ezt ne hasogassuk el, hanem vessünk sorsot reá, kié legyen. Hogy beteljesedjék az írás, a mely ezt mondja: Megosztotak ruháimon, és a köntösömre sorsot vetettek. A vitézek tehát ezeket művelék. A Jézus keresztje alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; Mária, a Kleopás felesége, és Mária Magdaléna. Jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, a kit szeret vala, monda az ő anyjának: Asszony, ímhol a te fiad! Azután monda a tanítványnak: Ímhol a te anyád! És ettől az órától magához fogadá azt az a tanítvány. Ezután tudván Jézus, hogy immár minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az írás, monda: Szomjúhozom. Vala pedig ott egy eczettel teli edény. Azok azért szivacsot töltvén meg eczettel, és izsópra tévén azt, oda vivék az ő szájához. Mikor azért elvette Jézus az eczetet, monda: Elvégeztetett! És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.

Valahányszor valami borzalmas dolog történik a világon, mindegy, hogy méreténél fogva, vagy tartalmánál fogva borzalmas az, felmerül a kérdés: Ki csinálta ezt? És ha többen vannak azok, akik közreműködtek a borzalmas cselekedet végrehajtásában, akkor így fogalmazódik meg a kérdés: Ki, mit csinált ott? Hívó keresztyének számára nincs a világon borzalmasabb esemény, mint az, ami nagypénteken történt. Méreténél fogva sem, hiszen ami nagypénteken történt, az világesemény. Tartalmánál fogva sem, hiszen nagypénteken a keresztre feszített Jézus

Krisztusban Istent ölte meg az ember. Hogyne merülne fel hát nagypénteknél ez a második kérdés: Ki, mit csinált nagypénteken? Nem lehet egyetlen igehirdetésbe beleszorítani a kérdésre minden megadható feleletet, de egy párat János evangélista leírása alapján próbáljunk szemünk elé állítani. Az első meglepő felelet:

1./ A nagypéntek tervét Isten csinálta.

Kétszer fordul elő ebben az igében ez a mondat: "Hogy beteljesedjék az írás." Az elsőt az osztozkodásnál olvassuk, ahol a Jézus ruhája felett való osztozkodást és sorsolást mondja el János. Ehhez teszi hozzá: "Hogy beteljesedjék az írás, amely azt mondja: Megosztottak ruháimon és a köntösömre sorsot vetettek. A vitézek tehát ezeket mívelték."

Ne gondoljuk, hogy ez az osztozkodás és sorsolás valami különleges eseménye volt a nagypénteknek és pont csak Jézus Krisztus bitófája alatt egyszer történt meg. Nem, régi szokás és jogrend volt az abban a világban, hogy a kivégző osztag kapta meg s osztotta szét egymás között a kivégzett ruháját. János mégis úgy látja, hogy itt, Jézus keresztléneke tövében nemcsak a régi szokást gyakorolják a kivégző osztag katonái, hanem azért is cselekedtek, mert így volt megírva.

A mai evangéliumi szakaszban másodszor a 28. versben találjuk ezt a mondatot, ahol ezt olvassuk: "Ezután, tudván Jézus, hogy immár minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az írás, monda: Szomjúhozom." Itt megint nem valami különleges eseményről van szó, mely csak nagypénteken és csak Jézussal történhetett meg. A mellette keresztre feszített két latort is rettentő szomjúság gyötörte. Általában a vérkeringést akadályozó kifeszített állapotban, a tűző napon nagy szomjúság gyötörte a keresztre feszítetteket. Tehát mikor Jézus szomjúhozik a kereszten, ez nem különleges esemény. Mikor kicserepesedik szája a szomjúságtól s megszólal: Szomjúhozom, akkor az ott állók közül valaki egyszerűen odalép az ilyenkor mindig odakészített ecetes edényhez, és a szivacsot ecetbe mártva és izsópra tűzve odaemeli Jézus szájához. Természetes tehát Jézus szomjúsága és mégis különleges. Az a Jézus Krisztus, aki a megostoroztatást, az arculcsapást és keresztre feszítés minden más kínját olyan hangtalanul tudta hordozni, aki a kereszten is mindig csak másokra gondolt, az a Jézus Krisztus kibírta volna a szomjúságot is a kereszten. És mégis elmondotta, hogy szomjúhozom, mert meg volt írva, és az írásnak be kellett teljesednie. Jézus tudja, hogy ami nagypénteken történt, – sőt egész földi élete is – nemcsak nagyvonalaiban, de apró részleteiben is Isten terve volt. Nem olyan terve, mely csak nagycsütörtök éjjelén szakadt fel lelkében, a keserű pohárnak az angyal által való küldésekor született meg Istenben, hanem réges-régen megszületett már ez az üdvterve, le is rögzítette Mózes, a próféták és a zsoltárok írásaiban, tehát meg volt írva.

Tudták ezt az írástudók is, de számukra ez csak ismeret adatot jelentett és semmi mást. Mikor a napkeleti bölcsek elindulnak a csillag nyomán Jézus keresésére, s Jeruzsálembé érkezve tudakozzák, hol a zsidók királya, aki megszületett, akkor a Heródes által összehívott főpapok és írástudók azonnal felütik a bibliát és rögtön rá tudják felelni: a júdeai Betlehemben, mert így írta meg Mikeás próféta, és ha így van az írásban megírva, akkor a Messiásnak Betlehemben kell születnie.

Tudta ezt Jézus Krisztus is. Míg az írástudók és farizeusok számára ez csupán ismeret adatot jelentett, addig Jézus számára ez volt a napi parancs. Végigkísérik életét Mózesnek, a prófétáknak és a zsoltároknak jövendölései, és mindent azért cselekszik, hogy beteljesedjék az írás. Mégpedig nem az ember magyarázata szerint, hanem Isten eredeti terve szerint. Az írás ugyanis kétféleképpen beszél a Messiásról: mint dicsőséges királyról és mint Isten szenvedő szolgájáról. Akik az írást magyarázták, azok a másodikat sokszor elfelejtették. Elfelejtették, mert nem akartak róla tudomást venni. Isten tervében mindkettő benne van, mégpedig ebben a sorrendben: előbb a szenvedés, azután a dicsőség, előbb a keresztség, s csak a keresztség után a korona. Ők keresztség nélkül akarták a koronát a Messiás fejére tenni. Jézus azonban tudta a sorrendet: előbb a keresztség, azután a korona. És így vállalta, hogy beteljesedjék az írás.

Tudod-e, mit jelentett ez Jézus Krisztus számára? Nem kényszerű, sorsot, melyet hordoznia kell. Ez a terv az Atya akarata, az Ő kezéből veheti. Ezért tudta a Getsemáné kertben, ha vérrel verejtékezve is, de mégis önként vállalni. Isten kezéből vette az angyal által kínált keserű poharat.

Oh, milyen gyötrelme volt számára kicsúfoltatása, megkorbácsoltatása, keresztre feszíttetése, de mindezek mögött láthatta Isten üdvtervét. Akármennyire fájt neki a kivégző osztagnak a ruháján való osztozkodása, kedves köntösének, egyetlen varratlan, értékes ruhadarabjának kisorsolása, tudta, hogy azok is csak parancsot teljesítettek. Nem Poncius Pilátusét, nem a római századosét, aki ott vezényli a kirendelt katonaságot a keresztfák körül, hanem az Urak Urának és Királyok Királyának engedelmeskednek, az Ő tervét hajtják végre.

Mikor kicserepesedik ajka a szenvedés és forráság okozta szomjúságtól, tudta, hogy e mögött nem csak emberi gonosztett van – ez is van –, de mögötte ott van az írás, és Ő az írást megíró Istent és az Ő tervét látja.

Ha e napokban szívedben valami mélységes csodálat támadt Jézus iránt azért, hogy így tudta bírni a rettentő lelki és testi kínokat, akkor – emberileg szólva – itt a magyarázata: tudta, nagypéntek minden terve a legaprólékosabb részleteiben is Isten üdvterve volt.

A tanítványok is tudták ezt, de csak későn. Ha előre tudták volna, ha látták volna az írásokban Isten ígért üdvtervét, ha eszükben tartották volna, hogy a Messiás útja a

kereszthalálon megy ugyan keresztül, de a dicsőségbe vezet, akkor beteljesedéskor nem rebbennek ijedten széjjel, nem futamodnak meg gyáván megtagadva Őt. De erre csak később jönnek rá. Csak Jézus feltámadása után, mikor szomorúan mennek hazafelé az emmausi úton és a hozzájuk csatlakozó Jézus elkezd magyarázni nekik az írásokat, hogy mindennek így kellett történnie, hiszen így van megírva, – csak akkor esett le a pikkely szemükről, csak akkor látták, hogy a nagypéntek Isten üdvterve volt.

Tudod-e mit jelent ez a te és az én számomra? Azt jelenti, hogy mikor itt még e templom helyén nem volt semmi, – ennél is nagyobbat mondok – mikor még Győr sem volt, mikor ezen a helyen csak zsombékok és nádasok voltak a vadak világában és emberi láb még nem taposott e helyen, Isten már akkor gondolt e fehérfalú, öreg templomra, és üdvtervében már benne volt e nagypénteki istentisztelet is. Láta e népet, s már akkor elhatározott terve volt, mivel népét jobban szerette önmagánál is, hogy egyetlen Fiát halálra adja érte.

Mondd, nem melepszik-e meg szíved erre a gondolatra? Mikor egy végrendeletet felbontanak és a dátumból kitűnik, hogy valaki már akkor gondolt reám, mikor én még nem gondoltam reá, mennyire meg tud melegedni a szív tőle. Így született régen és kezdetben, évezredekkel ezelőtt Isten üdvterve. Már akkor így szeretett Isten!

Isten csinálta nagypéntek tervét, az üdvtervet, most nézzük meg, mit csinált az ellenség.

2./ Az ellenség a propagandát csinálta hozzá.

Ne csak a feldühödött főpapokra és írástudókra, ne csak a gonosz, szadista szolgálókra, a félrevezetett tömegre és gonoszságukra gondoljunk, hanem figyeljünk arra a propagandára is, amit akaratlanul csináltak ellenségei! Poncius Pilátus egy cselekedetére hívja fel figyelmünket az ige, aki még címet is írt és feltette a keresztre. Így olvassuk a 20. versben: "Sokan olvassák azért a címet a zsidók közül, mivel hogy közel vala a városhoz az a hely, ahol Jézus megfeszített vala; és héberül, görögül és latinul vala az írva." Fel van jegyezve, hogy a zsidók mindent elkövettek, hogy teljes titokban történjék Jézus láb alól való eltevése, mint ők mondták: ne az ünnepen, hogy zendülés ne legyen a nép között. A zsidó hívők húsvét ünnepére ugyanis a világ minden részéből összesereglettek Jeruzsálembe. Nemcsak Palesztina területéről, de mindenünnen, az idegen országokban szétszóródott zsidók is, függetlenül attól, hol éltek. Nem volt tehát kívánatos a zendülés, ezért csak sutttyomban, titokban akarták a gyilkosságot végrehajtani. Ez volt a tervük és mégis ők csinálták a nagy propagandát. Ahelyett, hogy egy-két markos legényt küldenének a Getsemáne kertbe, hogy fogják el Jézust és csendben vezessék a törvényházba, nagy katonacsapat megy érte, a főpapok és farizeusok szolgálóival, felfegyverkezve füstélyokkal és szablyákkal. Hangos szóval, nagy lármával mennek

végig az úton, csak a Getsemáne kert körül, ahol Jézus tanítványaival tartózkodik, halkul el kissé a lárma. Nem csendben vezetik be a városba, hanem diadalittasan. Felébrednek rá az emberek. A főpapnál meg akarják a formáságot is tartani, keresnek hát hamis tanúkat. Bemennek a házakba, felrángigálják ágyukból az alvó embereket és sürgősen cipelik őket a tanácsházába, és útközben magyarázzák meg újra, mit kell nekik ott mondani. Megint lárma, feltűnés, tömeg. Aztán elviszik Jézust Poncius Pilátushoz. Akkor már hajnal felé jár az idő, s ők jól tudják, hogy a Pilátus előtt történő kihallgatásnál szükségük lesz egy felizgatott seregre is, mert ott csak tömegterrorral lehet megfélemlíteni Pilátust. Gyűjtik össze a város söpredékét, akik pénzért mindenre kaphatók. Tele van velük Pilátus palotájának udvara, zeng tőlük az egész udvar, össze-vissza kiabálásuk messzire hallatszik ahogy kiáltják: feszítsd meg Őt! Megint lárma, feltűnés, tömeg.

Már megvirrad, mikor cipelik Heródes palotájába. Megint végig a városon. Ott is tartanak egy kihallgatást. Aztán Heródes visszaküldi újra Pilátushoz, s onnét viszik a Golgothára. Amit a zsidók nagy csendben, titokban akartak megcsinálni, az a főváros szenzációjává lett. Maguk csinálták a propagandát mellette. Azután az egészre, mint piros pecsétet ráteszi Pilátus az írást a keresztre, nem propagandát csinálni, de az lett belőle. Három nyelven is megírja, hogy nemcsak a Jeruzsálemben és a közelben lakó zsidók olvashassák, hanem a messziről jöttek is, s mindenki a maga nyelvén olvashassa, mi történt Jeruzsálemben a megfeszített Názáreti Jézussal, a zsidók királyával.

Így csináltak ellenségei nagypénteken propagandát mellette. Kezükben magasra emelkedett a golgothai kereszt. A hazájukba visszatérő zsidók szerteszét vitték a hírt, hogy a Názáreti Jézus a keresztre feszített Isten. Mintha csak dobogó ütnének Jézus megváltói munkája mellett ellenségei, hogy közhírré tétetik: Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme! Nem zugolyába történt a nagypénteki esemény, nyilvánosságra hozatott, hadd tudja meg az egész világ, hogy "Isten úgy szerette az egész világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen."

Oh, milyen csodálatos dolog, hogy így nézhetünk a nagypéntek eseményére.

De a nagypénteki eseményben nemcsak Isten csinálta a tervet, ellenségei a propagandát, de Jézus is csinált valamit.

3./ Jézus Krisztus csinálta az egész megszemélyesítését.

János, aki mindvégig ott tartózkodott a kereszt alatt, feljegyezi Jézusnak azokat a mondatait is, melyeket nem azért mondott el, hogy beteljesedjék az írás. Ezeket saját iniciatívájára mondotta. Egyszer csak meglátja a kereszt tövében fájdalomtól meggyötört arcú és fájó szívű édesanyját,

Máriát, akit nem lehetett eltávolítani Tőle még akkor sem, mikor elítéltetésére a hivatalos pecsétet ütik rá a keresztre. Aztán meglátja a legfiatalabb, gyermekarcú tanítványát, Jánost, akit legjobban szeretett. Mikor meglátja a két szeretett lényt, akik legközelebb állottak szívéhez, elfelejti saját kínjait, el az Isten üdvtervét, kiesik a váltság nagy programjából, az üdvterv egész menetéből, lehajol édesanyja és a szeretett tanítvány felé, és egymásnak adja őket. Jézus ezt a két mondatot, – asszony, ímhol a te fiad, és Jánoshoz: ímhol a te anyád, – nem azért mondta, hogy beteljesedjék az írás, hanem azért, hogy akik a kereszttel vannak, azok személyesen is megérezzék, hogy Isten szeretete nemcsak az egész világra kiterjedő, általános, elvi, kollektív érzés a világ felé, melyben minden ember benne van ugyan, de csak úgy, mint ahogy a porszem is benne van a nagy Szahara sivatagjában, hanem nekem személyesen is szól az, nekem Jánosnak és neked Máriának.

Jézus nemcsak Mária és János számára akarta személyessé tenni a váltságot, Isten üdvtervét, Isten szeretetét. Azért imádkozott ellenségeiért is. Mintha csak mondaná nekik: Van még számokra is bocsánat.

Nézd, hogyan akarja mindezt személyessé tenni nagypénteken az egyik lator számára is. Azt mondja neki a kereszten: Még ma velem leszel a paradicsomban. A mi számunkra is szeretné személyessé tenni Isten üdvözítő kegyelmét. János evangéliumának 17. fejezetében olvassuk Jézus főpapi imádságát. Benne van ebben az imádságban az, hogy imádkozott ezért a gyülekezetért is, teéretted és énérettem is, mikor a 20. versben így imádkozik: "De nemcsak érettök könyörgök, hanem azokért is, akik az ő beszédökre hisznek majd énbenem." – akkor azokért is imádkozik, akik ezen az istentiszteleten itt vannak és hisznek benne. Hidd el hát, és mondd: Szeret engem, engem szeret az Isten!

Nemcsak Isten, Jézus Krisztus ellenségei, s maga Jézus csinálnak valamit nagypénteken, hanem a mellette maradók is:

4. Ők csinálják a hívő bizonyágtételt.

Valahol szétfutva és szétszóródva, házaikba csukva, bezárt ajtóik mögött ott kuksolnak a tanítványok, féltve nyomorult életüket. Csak kevesen vannak mellette. Addig, amíg gyógyította a betegeket, amíg tanította az embereket, míg a bűnöket bocsátotta meg, míg velük járt, addig emberek sokasága tolongott körülötte, de mikor kiszolgáltatottan a kereszten szenved, az ujjunkon is meg tudnánk számolni azt az egy-két embert, akik a kereszttel is mellette maradtak. János az egyetlen a tanítványok között, aki ott marad a kereszttől. Evangéliumának 19. fejezete 35. versében azt írja: "És aki látta, bizonyágot tett, és igaz az ő tanúbizonyága, és tudja, hogy ő igazat mond, hogy ti is higgyetek." János mindent, amit leírt,

azért írta meg, hogy hívő bizonyágtételt tegyen. János érzi és tudja, hogy a hívőnek nem az ajtó mögött, hanem ott, a kevesek között a helye, a kereszt tövében: az ő anyja, anyjának nőtestvére, Mária, a Kleofás felesége és Mária Magdaléna, János, az egyetlen férfi tanítvány mellett, a bűnös lator, a római százados mellett, aki a keresztfa alatt dicsérte Istent bizonyágot téve: "Bizony ez az ember igaz vala!" Ott a hívők helye ezek mellett!

Hát te? ... Ott vagy-e te is a kevesek mellett? ... Mit csinálsz te nagypénteken? Nagypénteken mindenki csinált valamit. Te is csináltál valamit. Szép, hogy itt vagy. Szép, hogy szabaddá tetted magadat és eljöttél ide, hívő bizonyásgul megmutattad, hova tartozol. De máskor is itt vagy? Az üldözött, meggyalázott, leköpdösött, kicsúfolt, megtagadott és keresztre feszített Jézus Krisztus mellett vagy máskor is? Ott vagy a hívők, a kevesek között? Nem akarod-e letagadni, hogy ismered Őt, hogy Hozzá tartozol? A tagadó Péter, az elfutó többi tanítvány mellett állsz-e, vagy a Jézus mellett maradó János mellett?

Isten megcsinálta üdvtervét, közhírré tétetett, hogy megjelent Isten üdvözítő kegyelme, Jézus Krisztus megmondotta, hogy ez a szeretet neked személyesen is szól! Isten szeret! Mondod-e te is hívő bizonyágtételképpen: Szeretlek édes Jézusom! Szívből szeretlek én Uram! Hozzá tartozom! A Tiéd vagyok! Ámen.